«Βρικόλακες»

Ευκρίνεια, ευρυμάθεια, ευρηματικότητα • Μια παράσταση που θέτει το ιψενικό τοπίο στην εποπτεία μιας πολυσήμαντης ανάγνωσης, ως ιχνογραφία απαστράπτουσας διαύγειας

Της Κ. ΡΑΠΑΝΑΚΗ

Αδιαμφισβήτητα, ο Ερρίκος Ιψεν με το έργο του «Βρικόλακες» (1881) έχει γράψει ένα δράμα που απευθύνεται άμεσα στην ανθρώπινη συνείδηση χωρίς χωροχρονικούς περιορισμούς. Αυτό συμβαίνει διότι τόσο η διάρθρωση της πλοκής όσο και η δομή των χαρακτήρων διατυπώνουν με θαυμαστή ακρίβεια και διεισδυτικότητα σημαντικά στοιχεία που αφορούν τη διαμόρφωση της ανθρώπινης συνείδησης και προσωπικότητας στο κοινωνικό πλαίσιο με τις σύμφυτες παραμέτρους των σκοπιμοτήτων της ηθικής, της θρησκείας, της πολιτικής. Παράγοντες οι οποίοι, τις περισσότερες φορές, έρχονται σε άμεση σύγκρουση με τον άνθρωπο, αφού εξωγενώς παραβιάζουν τα όρια της ανθρώπινης φύσης, επιβάλλοντας ένα επιφανειακό περίβλημα καταπιεστικών και ανειλικρινών δράσεων και αντιδράσεων.

Οι «Βρικόλακες» πέρα από το βασικό μοτίβο του έργου «αμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα» διατείνονται ευθαρσώς ότι η παθολογία της ανθρώπινης φύσης βαρύνεται θανατηφόρα και εκφυλίζεται στα όρια της άνοιας από το επιβεβλημένο νόσημα των κοινωνικών, θρησκευτικών και ηθικών «πρέπει» που την αναγκάζουν να υποκύπτει στο ζυγό ασύμβατων και αφύσικων καταστάσεων. Να γιατί οι «Βρικόλακες» στοιχειώνουν κάθε εποχή. Ενέχονται σε οτιδήποτε αποπροσανατολίζει την ανθρώπινη οντότητα από τους φυσικούς της ρυθμούς.

Το «Απλό Θέατρο» μας έχει χαρίσει εξαίρετες παραστάσεις. Σε αυτές προστίθενται και οι «Βρικόλακες» του Ιψεν. Μια χαρισματική μετάφραση υπογεγραμμένη από τη Μαργαρίτα Μέλμπεργκ. Κρυστάλλινος λόγος, διάφανος. Σαφήνεια νοημάτων και εμπνευσμένη επιλογή λέξεων με ακραία λεπτομέρεια έτσι που τίποτα δεν χάνεται και ο λόγος του Ιψεν στο κείμενο και στο υπο-κείμενο έρχεται επεξηγηματικός και απόλυτα κατανοητός στ' αυτιά του θεατή χωρίς να υπόκειται σε χωροχρονικούς περιορισμούς. Αριστα.

Ο Αντώνης Αντύπας σκηνοθετεί με θαυμαστή δεξιοτεχνία. Δεν επιβάλλει τίποτε στο έργο. Αντίθετα ανοίγει τις σελίδες του κειμένου και ρίχνει άπλετο φως με την ανάλαφρη επιδεξιότητα της εμπειρίας και της έμπνευσης. Ο σκηνοθέτης αναθέτει τα νοήματα και τις βαρύνουσες σημασίες του κειμένου στην κλίμακα της υποκριτικής διαμορφώνοντας το ύφος και το ήθος της ερμηνείας των ηθοποιών με έμφαση στη διαλεύκανση των νοσηρών καταστάσεων, των νοσημάτων και των παθών της ανθρώπινης φύσης, μέσα στο άριστα διαμορφωμένο σκηνικό του Γ. Πάτσα, τους πολύ καλούς φωτισμούς του Λ. Παυλόπουλου και την υπογραμμιστική μουσική της Ελ. Καραΐνδρου.

Ο Δ. Καταλειφός αναδεικνύει με απόλυτη ταύτιση και εξαιρετική εκφραστικότητα τις συντηρητικές κοινωνικές δυνάμεις οι οποίες ενσωματώνονται στο πρόσωπο του Πάστορα Μάντερς. Η Ρ. Οικονομίδου ερμηνεύει την κ. Αλβινγκ διατυπώνοντας με ευκρίνεια και διαύγεια, μια υφή επαναστικότητας και αμφισβήτησης των κοινωνικών αξιών που υποθάλπεται στο χαρακτήρα από το συγγραφέα. Πάρα πολύ καλές οι ερμηνείες των Α. Παπαθεμελή, Οδ. Παπασπηλιόπουλου, Γ. Καρατζογιάννη. Μια θεσπέσια παράσταση.